

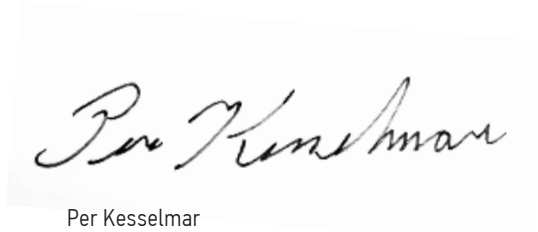
**PER
KESSELMAR**

PER KESSELMAR

Intervju: Sara Michaëlsson och Magnus Haglund
Text: Sara Michaëlsson

Tunna, tunna lager av valsad, genomsiktig färg. Ett obestämbart ljus som växer i styrka. Att sätta etiketter på Per Kesselmar och hans måleri är lika fåfängt som meningslöst. Minimalist? Ja, i betydelsen en strävan efter största möjliga förenkling och reduktion. Men samtidigt illusionist och trollkarl som kan få de vita och gråa ytorna att vibrera och förändras genom ett underliggande, oscillerande ljus som bara långsamt avger sin strålning.

Per Kesselmar

VI HAR STÄMT möte vid tunnelbanestationen Ängbyplan strax utanför Bromma och Per Kesselmar står och väntar vid den branta trappan ner från perrongen. Ateljén ligger några kvarter bort, i idylliska omgivningar med försommarlummiga trädgårdar. På övervåningen i en större kontorsfastighet delar Per Kesselmar ateljéutrymmena med konstnärskollegorna Richard G Carlsson, Tina Eskilsson och Lotta Jönsson.

– Välkomna in!, säger Per Kesselmar och går för att hämta några stolar samtidigt som han sätter på kaffebryggaren.

Det skarpa solljuset utanför dämpas av heltäckande, vita bomulls-jalusier. Spelet mellan ljus och skugga får sin fortsättning i bilderna som står lutade mot väggarna. Två stora målningar under arbete ligger på benbockar, redo för nya färgskikt. På ena kortväggen hänger två bilder bredvid varandra, en ljusare och en mörkare. Väggens bakom är målade i en grå nyans som får djup och yta i bilderna att framträda på ett distinktare vis.

– Jag gör så ibland, säger Per Kesselmar. Förändrar väggens färg för att stödja målningen, *trycka* fram ljuset. Men det är inte avgörande. Målningarna fungerar även mot en råvit bakgrund. När man jobbar med så extremt små nyansskillnader som jag gör blir allt viktigt. Minsta lilla förändring i rummet får betydelse. I grunden är det just det jag är ute efter: att skärpa perceptionen, förhöja känsligheten och mottagligheten för sinnesintryck. Både hos betraktaren och hos mig själv. Att skapa en atmosfär som plötsligt får oss att börja se och uppleva verkligheten på ett helt annat sätt. Ljuset, stillheten och det meditativa. Det sublima, om man så vill. Utan alla stora gester. Det kan uppstå var som helst, i den här papperslappen till exempel, säger Per Kesselmar och pekar på en skrynklig bit papper som ligger på golvet.

Vad betyder det sublimes för just dig? Det är ett begrepp som filosofer och tänkare i alla tider försökt att ringa in och förklara, framförallt från romantiken och framåt.

– Det handlar inte om monumentala verk utan om att väcka ett seende. För mig är det nog upplevelsen att vara ett med allt. Att vara närvarande, i närvaron. En enkel närvaro där ord och tankar inte ställer sig i vägen.

Och efter en stund i ateljén infinner sig verkligen en speciell synskärpa och sensibilitet. De vita och gråa ytorna börjar att avge sitt ljus och ett helt spektrum av färger och nyansskillnader framträder. Sensationen är inte helt olik den man i lyckliga stunder kan uppleva ute i naturen eller omsluten av musik.

– Jag kalibrerar nyanserna med största noggrannhet, säger Per Kesselmar. Men ibland ser jag inte själv. Jag blir snöblind! Då får man gå ut och ta sig en kopp kaffe och sedan gå in igen. Varje gång jag lägger på ett lager händer någonting som jag inte riktigt kan förutse eller räkna ut. Men jag vet vad det är jag letar efter. Ljuset är det jag vill komma åt. Att söka efter olika sorters ljus, utforska olika sätt att beskriva och

betrakta det, är något konstnärer i alla tider har varit upptagna av. Inga konstigheter alls. Ämnet i sig är oändligt.

Hur började det för din del?

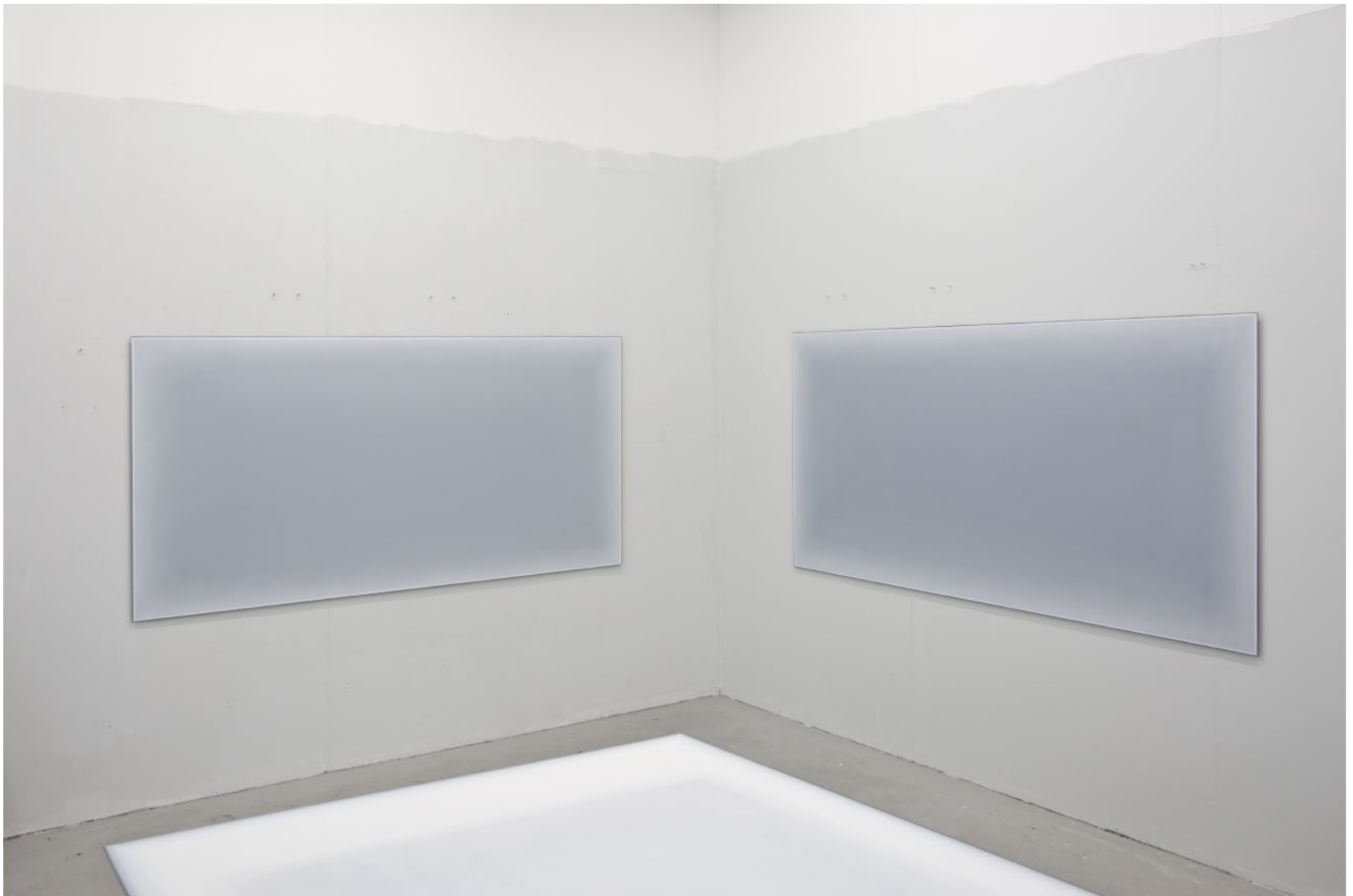
– Redan på skolan faktiskt, säger Per Kesselmar. Jag gick två år på konsthögskolan Valand (1984–86) och tre år på Mejan, Kungliga Konsthögskolan här i Stockholm (1986–90). Det var när jag höll på med grafik och upptäckte att kopparplåtens uttryck var mycket intressantare än bladets. Hur valsens gjorde det möjligt att skapa tunna, jämna skikt. Ytor utan spår av penslar eller annat. Jag har penslar, men använder dem bara om jag skall måla en skugga på väggen till exempel. Annars är valsens mitt verktyg. För mig är den det perfekta sättet att skapa tunna, transparenta lager som gör att man kan se igenom olika skikt, och ana det som finns under ytan.

Du använder nästan uteslutande metallplåtar som underlag i dina målningar. Vilken betydelse har materialvalet för det du vill uttrycka?

– Det blev naturligt att fortsätta att jobba på plåt när jag väl upptäckt möjligheterna, säger Per Kesselmar. Alla metaller har sin egen karaktär – koppar, mässing, aluminium, järn och bly. De skiljer sig åt i ton och hårdhet. Bly till exempel är mycket mjukt och går att klippa direkt i. Järn har en fantastisk grå ton som jag älskar. Mässing å andra sidan har en varm, nästan ockrafärgad ton att jobba mot. Materialet är förstås viktigt. Jag förankrar målningen i ett objekt med hjälp av kanterna, men också i ett material.

Per Kesselmars målningar saknar ramar i egentlig mening men avgränsas av metallplåtens kanter som utnyttjas på olika vis. Han beskriver hur han exempelvis kan rikta ljuset mot kanterna och går fram till en av målningarna för att visa. Ljusinsläppet som omger målningen skapar både koncentration och djupverkan.

Betraktar man bilden länge lösgör sig färgytorna, lyfts upp och förskjuts. Det är på en gång flyktigt och påtagligt, som en efterbild som stannar kvar på näthinnan.

– Man ser ljus även när man drömmer, eller hur?, säger Per Kesselmar.

Att hitta sin egen väg, en egen angelägenhet och riktning i det konstnärliga arbetet, är ofta en lång process. Men i Per Kesselmars fall förefaller mycket att ha varit självklart, för att inte säga oundvikligt, redan från början.

– För mig blev den där vägen tydlig ganska fort, säger Per Kesselmar. Jag jobbade egentligen på samma sätt för 30 år sedan, även om jag är mer medveten om vad jag gör i dag. Jag har faktiskt aldrig tvivlat på det jag håller på med. Och det är dessutom så förbannat roligt! Jag jobbar helt enkelt vidare och fördjupar mig. Så är det för alla som har hittat sin väg.

Finns det konstnärskap och konstnärer som du känner dig mer besläktad med?

– Jag har aldrig känt att jag tillhör någon -ism, säger Per Kesselmar. Men redan på konsthögskolan väcktes mitt intresse för Mark Rothko och alla de abstrakta expressionisterna. Även äldre målare som Kazimir Malevitj förstås. Varför jag dras till den sortens konst kan jag inte svara på. Man målar det man är och var man är. Jag är minimal och förenklar till minsta möjliga grad. För mig är det väldigt naturligt. Jag skalar bara bort det jag inte är intresserad av. Till de samtidskonstnärer som jag har inspirerats av hör ljuskonstnärer som Doug Wheeler och James Turrell. Men om jag skulle nämna någon som jag verkligen känner mig både besläktad med och inspirerad av är det Agnes Martin. Inte bara för hennes måleri utan också för hennes sätt att formulera sig och tänka kring konst.

– Det där med tidsaspekten är inte alls avgörande. En av mina starkaste upplevelser är det gamla Egypten. Vi gjorde en skolresa till Egypten under Mejantiden och det reducerade och repetitiva formspråket fångade mig direkt. Tidlösheten. Att det fortfarande talar så starkt och alltid kommer att göra det. Jag gillar också att gå på Östasiatiska museet och titta på buddistiska skulpturer. Det kan finnas en rädsla för att konst är någonting svårt och att man behöver kunna mycket om det. Så är det absolut inte i min konst. Man behöver inte kunna någonting. Bara vara naturligt nyfiken.

Du är mitt i arbetet med de här stora målningarna, 2x1 meter, som kommer att finnas med på utställningen i Stenasalen på Göteborgs konstmuseum. Om vi inte hade varit här i dag, hur hade du då fortsatt?

– Jag skulle ha lagt på nya lager, vilket jag kommer att göra i morgon, säger Per Kesselmar. Det är som två olika rum med olika djup, där den ena bilden kommer att upplevas som närmare än den andra. Valörerna vet jag inte än. Jag jobbar ofta med två åt gången, även när de inte hör ihop. Det känns naturligt för mig och ger mig möjligheter att utforska olika skillnader och nyanser, se vad som händer. Jag rör mig runt målningarna, går runt dem och valsar färglager, rör mig fram och tillbaka för att se.

Utöver målningarna på metallplåtar arbetar Per Kesselmar sedan länge med olika former av rumsskapande och ljusreflekterande objekt för att ytterligare skärpa uppmärksamheten. Till det som kommer att finnas med i Göteborg hör *Manipulated Shadow 2017*, en kopparstav, 150x0,5 cm, som kommer att stå nedborrad i golvet, lutad mot en vägg. En lek med det befintliga och skapade ljuset där en ditmålad skugga på vägg och golv kan föra tankarna till en solnedgång. Samtidigt som den bildar sitt eget rum fäster den varseblivningen på det som omger.

A black cylindrical roller with a yellow and grey handle is lying on a wooden workbench. The roller is positioned horizontally, and the handle is attached to its bottom center. The workbench is made of light-colored wood with visible grain and some paint splatters. The lighting is soft, creating a slight shadow of the roller and handle on the wood.

För mig bidrar detta verktyg till oändliga stunder av ljus i ljus.

PER KESSELMAR

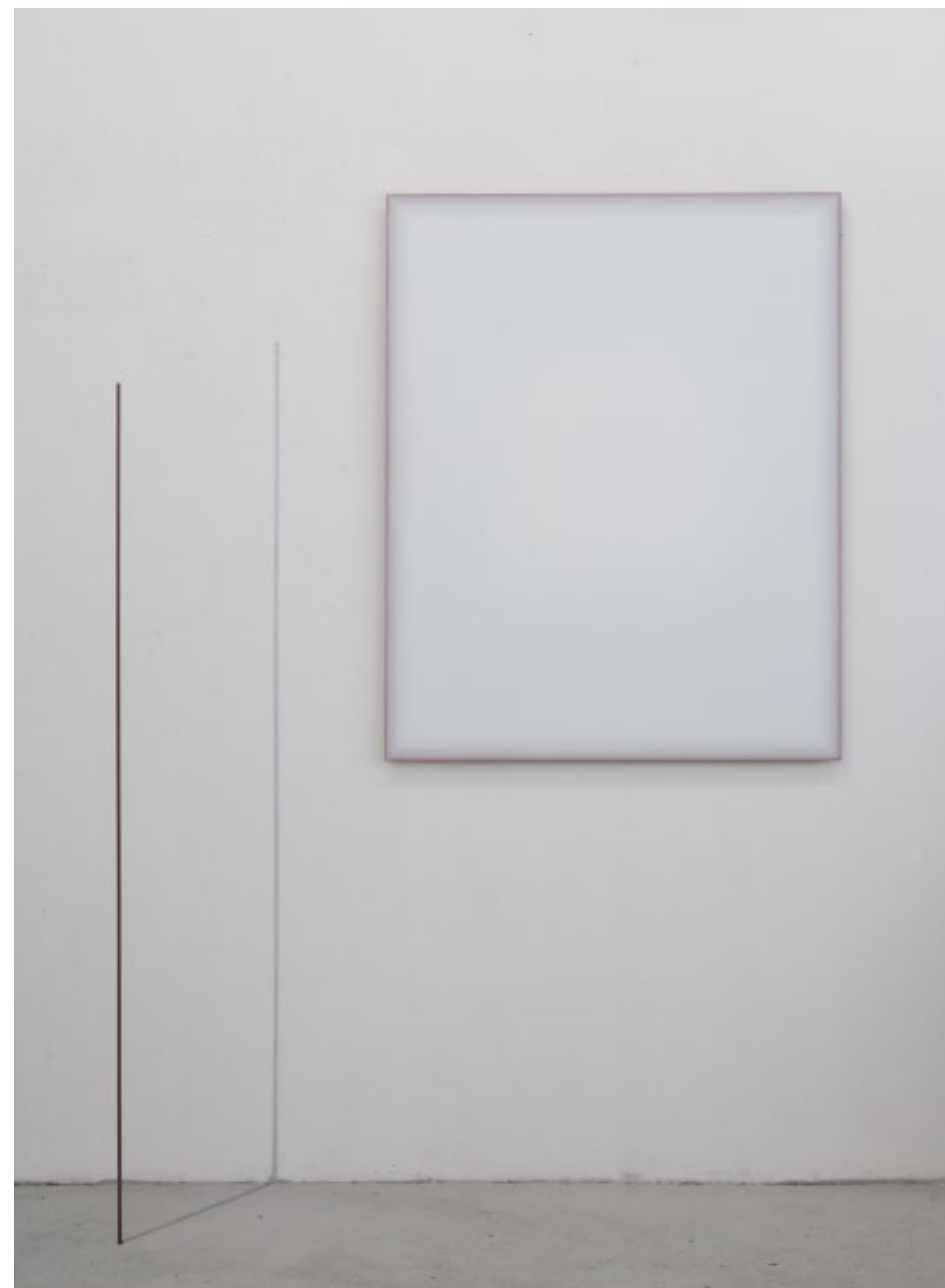
När vet du att du är färdig, att det är dags att stoppa?

– När jag känner att bilden börjar att leva sitt eget liv och bjuder in till någonting – då slutar jag. När den kan lämna ifrån sig det som är bortom ord och även bortom idé. Målet är att den atmosfär som min konst skapar också skall avspeglas i rummet och frammana stillheten som gör att man börjar att se.

Under hela vårt samtal har musik på låg volym stått på i bakgrunden. Det är olika verk för luta av renässansstonsättaren John Dowland, framförda av lutenisten Nigel North. Musikens spröda klanger och repetitiva figurer överensstämmer väl med den koncentrerade och förhöjda intensiteten i Per Kesselmars målningar.

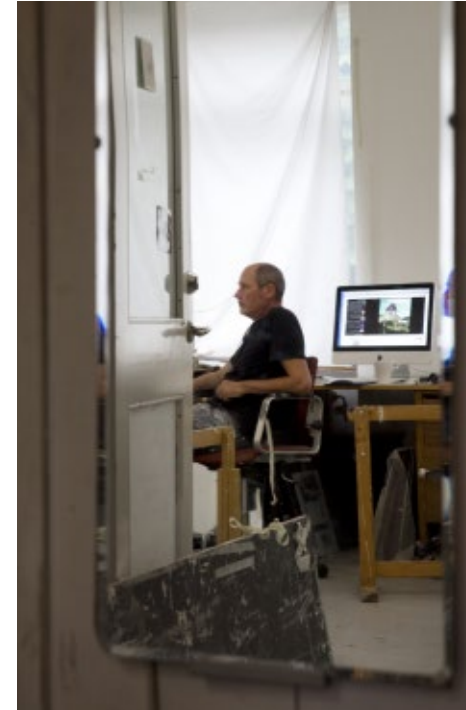
Vad betyder musiken?

– Mycket, säger Per Kesselmar. Den hjälper mig att skapa en rofylld atmosfär där jag kan arbeta och försöka nå fram till samma sak. Bach, Purcell, Dowland. Men när jag spelade själv var det mest åt jazzhållet. Mycket improvisation. Nu gör min reumatism att jag inte längre kan spela piano. Händerna och handlederna är för stela. Min pappa var jazzmusiker och även min bror. Min pappas stora idol var jazzgitarristen Barney Kessel. Det är däri- från namnet Kesselmar kommer! Han tog det namnet i hopp om att det skulle hjälpa honom i hans egen karriär som gitarrist. Fast Herrman, som han hette egentligen, hade väl fungerat lika bra. För mig hänger jazzen och måleriet ihop. Ja, musiken över huvud taget. Att sitta och improvisera är som att måla. Det är samma sak man är ute efter. Att försätta sig i en stämning, att försätta sig i närvaro. Det är fundamentalt för mig. Dels att själv vara i närvaro, dels att förmedla och överföra det till betraktaren. Precis här och nu. Utan tankar på dåtid och framtid. Måleriet som en form av meditation.

STEN A OLSSONS KULTURSTIPENDIUM 2017

Hur ser du på framtiden? Vad tror du att stipendiet kommer att leda till för din del?

– Det är fantastiskt roligt att få ställa ut i Göteborg, säger Per Kesselmar. Att få chansen att möta en stor publik. Stipendiet ger mig också möjlighet att kunna gå vidare och utforska sådant som varit utom räckhåll. Våga gå upp i format, kunna anlita hantverkare för att fräsa ut plåtar och annat som annars varit omöjligt. Kanske börja experimentera med konvexa och konkava plåtar. Med målat ljus, direkt på väggen. Att kunna samarbeta med arkitekter för att skapa något i det offentliga rummet. Det sistnämnda är ännu i sin linda, men intresset finns från båda håll. Det finns hur mycket som helst kvar att göra.

PER KESSELMAR